

PNDR 2014- 2020

CAPITOLUL 8. DESCRIEREA FIECĂREI MĂSURII SELECTATE

19. Dezvoltare locală LEADER

25.02.2014

8.2.0. Codul măsurii

19. Dezvoltarea locală a LEADER

8.2.1. Baza legală

Articolele 32-35 din Regulamentul (UE) 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (CPR) de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului;

Articolele 42-44 din Regulamentul (UE) 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului;

Art ..... din Regulamentul (CE) ....de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR).

8.2.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica de intervenție și contribuția la domeniile de intervenție și obiectivele transversale

LEADER este un instrument important pentru România în reducerea dezechilibrelor economice și sociale și a disparităților dintre urban-rural. Capacitatea de dezvoltare la nivel local nu răspunde în totalitate nevoilor locale, în special în ceea ce privește colaborarea între partenerii publici și privați, iar abordarea strategică trebuie încurajată și dezvoltată.

În România, implementarea abordării LEADER și a Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) a început în perioada 2007-2013 prin intermediul PNDR. În perioada 2011-2012, teritoriul a fost acoperit de 163 de GAL-uri, pe o suprafață de cca. 142.000 km², cu o participare de 30% din total populație, respectiv 6,7 de milioane de locuitori și cu o distribuție în teritoriu a GAL-urilor mai puternic concentrată în zona de vest și de centru a țării.

În perioada scurtă de implementare a strategiilor de dezvoltare locală și de funcționare a GAL-urilor, s-a demonstrat că, pe baza specificității sale, abordarea LEADER poate contribui la o dezvoltare echilibrată a teritoriilor rurale și poate accelera evoluția structurală a acestora. Implicarea actorilor locali la dezvoltarea zonelor în care sunt activi va contribui la dezvoltarea locală și va conduce la o dezvoltare dinamică, pe bazele unei strategii de dezvoltare locală pregătite, implementate și gestionate de reprezentanții GAL-urilor.

LEADER poate fi văzut ca o măsură cheie de dezvoltare rurală, având în vedere că serviciile de bază curente nu întrunesc nevoile populației rurale, și nici condițiile sociale, ceea ce se reflectă în dezvoltarea economică a zonelor rurale din România.

Finanțarea acțiunilor de valorificare a resurselor locale și de promovare a specificității locale, prin măsuri standard sau specifice este relevantă, pentru a menține caracterul inovator al abordării LEADER, având în vedere experiența din perioada de implementare a PNDR 2007-2013.

Abordarea LEADER este susținută prin Prioritatea de dezvoltare rurală 6B, care răspunde

următoarelor nevoi identificate prin analiza SWOT:

- Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială;
- Dezvoltarea infrastructurii de bază și a serviciilor în zonele rurale;
- Crearea de locuri de muncă în mediul rural;
- Conservarea moștenirii rurale și a tradițiilor locale;
- Stimularea și consolidarea dezvoltării locale;
- Acces la rețele TIC.

Cele mai semnificative provocări pentru LEADER sunt următoarele domenii de acțiune:

- contribuția la diversificarea activităților economice non-agricole și încurajarea micilor întreprinzători în spațiul rural;
- crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților de dezvoltare economică, infrastructura fizică locală la scară mică și a serviciilor de bază,
- creșterea atractivității zonelor rurale și diminuarea migrației populației, în special a tinerilor; îmbunătățirea condițiilor sociale, economice și de mediu;
- protejarea și conservarea patrimoniului cultural rural;
- diversificarea ofertei turistice, încurajarea inițiativelor de dezvoltare locală cu un grad ridicat de integrare economică și socială teritorială,
- dezvoltarea competențelor de elaborare și implementare a proiectelor, inclusiv a celor realizate în parteneriat, și atragerea participării cetățenilor în procesul decizional.

GAL-urile reprezintă soluția concretă, transformarea în realitate a potențialului pe care comunitățile rurale îl au la îndemână pentru a se putea înscrie în această nouă abordare a dezvoltării satului european, o abordare prin care se încurajează întoarcerea și/sau stabilirea tinerilor fermieri în spațiul rural și stimularea micilor ferme. Pentru a sprijini acest demers noua programare pune accentul pe: stimularea parteneriatelor, transferul de cunoștințe și implementarea inițiativelor inovative, dar, mai ales, implicarea reală a cetățenilor în deciziile strategice pe termen lung, etc.

LEADER, care contribuie la majoritatea măsurilor din program, este legat, în special, de următoarele măsuri standard ale PNDR 2014-2020: formare profesională, tineri fermieri, ferme mici, modernizarea exploatațiilor agricole, procesarea produselor agricole, sprijin pentru crearea și dezvoltarea micro-întreprinderilor în domeniul non agricol, inclusiv încurajarea activităților de turism, infrastructura de bază la scară mică, inclusiv cea educațională și socială, protejarea patrimoniului cultural.

Inovarea este unul dintre elementele principale ale abordării LEADER. Prin urmare, și următoarele măsuri inovative specifice trebuie încurajate prin LEADER: eficiență energetică și promovarea energiei regenerabile, TIC, patrimoniu, grupuri de producători și piețe locale, chiar dacă nu sunt cuprinse în măsurile programului, dar sunt conforme cu tipurile de acțiuni eligibile pentru sprijin în cadrul RDR, și obiectivele Strategiilor de Dezvoltare Locală (SDL).

Asigurarea sinergiilor dintre priorități va conduce la revitalizarea și dezvoltarea zonelor rurale. Sprijinul acordat prin Prioritatea 6, Domeniul de Intervenție 6B pentru îmbunătățirea infrastructurii locale de bază contribuie la îmbunătățirea calității vieții populației rurale și atractivitatea satelor.

Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor prin Domeniile de Intervenție 6B și 6A contribuie nu numai la sporirea calității vieții în zonele rurale, ci stimulează activitățile de turism rural, dezvoltarea produselor locale și crearea de locuri de muncă.

Pentru a fi eligibilă SDL trebuie să fie elaborată de jos în sus. Activitățile LEADER pot și trebuie să corespundă diferitelor tipuri de măsuri și sub-măsuri ale programului de dezvoltare rurală, în special cele legate de activitățile de promovare a incluziunii sociale și a reducerii sărăciei, precum și măsurile

inovative specifice LEADER.

Grupurile de Acțiune Locală își pot structura strategia în funcție de prioritățile principale identificate în PNDR 2014-2020 și în funcție de nevoile identificate în analiza diagnostic din SDL, pentru a avea un domeniu de acțiune mai larg și fără a fi necesară prezentarea detaliată a tipurilor de acțiuni eligibile care corespund măsurilor standard și măsurilor inovative specifice LEADER.

Cu toate acestea, proiectele realizate în cadrul strategiilor de dezvoltare locală sunt deseori integrate și pot avea un impact pozitiv în diferite domenii de intervenție.

Grupul de acțiune local (GAL):

GAL este un parteneriat privat public dinamic. Parteneriatul local stabilit în cadrul strategiei va fi format din diferiți actori privați și publici reprezentativi, care vor fi definiți în liniile directoare naționale.

Partenerii economici privați, precum și alți reprezentanți societății civile vor reprezenta cel puțin 51% la nivel decizional. Reprezentanții orașelor vor reprezenta maximum 25% la nivel decizional și raportat la populația acoperită într-un teritoriu GAL.

Aria de aplicabilitate a strategiilor de dezvoltare local (SDL):

LEADER va fi folosit, în zonele rurale, vizând teritorii cu o populație cuprinsă între 10.000 – 100.000 de locuitori, inclusiv în orașele mici cu o populație de maximum 20.000 de locuitori. Având în vedere densitatea redusă a populației în zona Delta Dunării, pentru această zonă se va accepta un prag minim de 5000 locuitori. Aceste limitări asigură un echilibru adecvat între o masă critică de actori implicați și identificarea regională a zonelor. Legăturile dintre urban și rural reprezintă un instrument foarte important pentru dezvoltarea unei zone, vizând creșterea incluziunii sociale și reducerea sărăciei.

Selectarea SDL:

SDL-urile vor fi selectate de către un comitet constituit în acest scop și aprobat la nivelul MADR. Din acest comitet vor putea face parte și reprezentanți ai altor instituții publice, instituții de învățământ care pot furniza informații relevante pentru întocmirea strategiilor, ONG, etc.

Se va organiza o singură sesiune de selecție a GAL în cadrul LEADER 2014-2020.

Selectarea GAL-urilor se va realiza în baza unei proceduri publice de selecție care va fi elaborată la nivelul MADR.

Criterii de Eligibilitate:

Parteneriatul trebuie să fie constituit din minimum 51 % reprezentanți ai mediului privat. Organizațiile din mediul urban trebuie să reprezinte maximum 25% la nivel decizional și la nivelul total al populației acoperite din teritoriu.

Criteriile de selecție vor fi stabilite în Ghidul solicitantului pentru selecția GAL și vor viza structura parteneriatului, populația, teritoriul și calitatea strategiei.

Termenul estimativ pentru lansarea apelurilor în vederea selectării strategiilor este de maxim 12 luni de la aprobarea programului.

Alocările financiare pentru SDL se vor stabili proporțional, în funcție de populația și teritoriul acoperit de fiecare GAL (EUR/locuitor) și de teritoriul acoperit (EUR/km²).

SDL trebuie să fie elaborată de jos în sus, de partenerii privați-publici locali și va avea, printre altele,

minim următoarele elemente de conținut și structură:

- a) definirea teritoriului și populației;
- b) analiza nevoilor de dezvoltare și potențialului zonei, inclusiv o analiză a punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și riscurilor;
- c) descrierea obiectivelor, descrierea caracterului integrat și inovator al strategiei și ierarhia obiectivelor, inclusiv ținte măsurabile;
- d) descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei;
- e) descrierea modului în care obiectivele sunt transpuse în proiecte;
- f) descrierea modului de gestionare, monitorizare, evaluare și control al strategiei
- g) planul financiar al strategiei, cu alocare pe obiectivele majore care le implică;
- h) descrierea parteneriatul local format cu respectarea cerințelor menționate anterior;
- i) capacitatea de implementare.

Detalii privind etapa de implementare a strategiilor:

Pe parcursul implementării SDL selectate, MADR va stabili un sistem de redistribuire a alocării în funcție de performanțele înregistrate de GAL în implementarea obiectivelor propuse prin strategie, astfel încât GAL-urile performante să obțină resurse financiare suplimentare față de cele mai puțin performante.

Contribuția la temele orizontale

Măsura LEADER corespunde tuturor obiectivelor transversale din PNDR 2014-2020, după cum urmează:

Mediul și schimbările climatice

Prin măsurile de interes local ce ar putea fi finanțate prin LEADER 2014-2020, se au în vedere și acțiunile de atenuare a schimbărilor climatice care vizează atât limitarea emisiilor din agricultură și silvicultură, generate de activități-cheie, precum producția animalieră și utilizarea îngrășămintelor, cât și și intensificarea activității de sechestrare a carbonului, în ceea ce privește exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura.

Inovarea, transferul de cunoștințe și informarea

Măsura facilitează dezvoltarea, folosirea și transferul de idei, produse sau tehnologii noi pentru a îmbunătăți un anumit sistem, produs, serviciu, etc. Măsura va contribui astfel în mod semnificativ la: creșterea competitivității sectorului agro-alimentar (mai ales prin promovarea tehnologiilor inovative); promovarea acțiunilor de cooperare; creșterea conștientizării și introducerea de sisteme inovative în domeniul protecției ecosistemelor și biodiversității; promovarea tehnologiilor și ideilor inovatoare în scopul utilizării eficiente a resurselor și adaptării la schimbările climatice și promovarea incluziunii sociale și a dezvoltării economice a zonelor rurale.

Transferul de cunoștințe și inovarea vor răspunde în cadrul acestei măsuri printr-un set de instrumente menit să încurajeze abordările inovative în cadrul GAL-urilor, mai ales prin identificarea și transferul de bune practici și adaptarea acestora la contextul local.

În perioada de programare 2014-2020, programul LEADER va stimula dezvoltarea de operațiuni inovatoare, demonstrative și transferabile care să ilustreze noile căi pe care le poate utiliza dezvoltarea rurală. Transferul de cunoștințe și inovarea vor răspunde în cadrul acestei măsuri printr-un set de instrumente menit să încurajeze **măsurile inovative specifice LEADER** mai ales prin identificarea și transferul de bune practici și adaptarea acestora la contextul local.

8.2.3. Scopul, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tipuri de operațiuni)

Lista de sub-măsuri

19.1. Sprijin pregătitor pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare locală

19.3. Sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală

19.4./19.5./19.6. Sprijin pentru pregătirea și punerea în aplicare a proiectelor de cooperare inter-teritorială și transnațională

19.7./19.8. Cheltuieli de funcționare și animare

19.1. Sprijin pregătitor pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare locală

Descrierea acțiunii:

Sprijinul pregătitor constă în sprijinul acordat parteneriatelor privat-publice locale pentru elaborarea strategiei de dezvoltare locală pentru o anumită zonă.

Procesul de consultare la nivel local, în vederea întocmirii strategiei de dezvoltare locală, este o oportunitate ideală pentru GAL de a implica în acest proces în mod activ, oameni și organizații noi. În acest fel, GAL-ul poate analiza nu numai nevoile și oportunitățile de dezvoltare, ci și mecanismul de implicare activă a populației.

Un obiectiv principal vizează creșterea capacității de colaborare, necesară la elaborarea unor strategii integrate, ceea ce va oferi actorilor locali și reprezentanților din diferite domenii de activitate posibilitatea de a lucra împreună și de a interacționa în favoarea comunităților rurale.

GAL-ul potențial trebuie să stabilească obiective măsurabile care sunt specifice zonei locale și care pot fi realizate prin strategia de dezvoltare locală.

Tip de sprijin:

Sprijinul pregătitor pentru strategia de dezvoltare locală este destinat pentru elaborarea unei strategii de dezvoltare locală care îndeplinește condițiile de eligibilitate, în urma depunerii pentru selecție și finanțare.

Trimiteri către alte legi:

Evitarea dublei finanțări

Pentru GAL-urile care au beneficiat de sprijin pregătitor în perioada de programare 2007-2013, pentru perioada 2014-2020 se acordă sprijin pregătitor în concordanță cu condițiile din cadrul de implementare.

Beneficiarii:

Parteneriate public-private constituite în baza acordului de parteneriat indiferent dacă reprezintă teritorii care sunt acoperite de SDL care sunt finanțate din PNDR 2007-2013, sau potențiale parteneriate formate din parteneri care au fost membri în GAL-uri autorizate și parteneri care nu au mai fost membri în GAL-uri.

Parteneriatele pot fi organizate și recunoscute sau nu conform OG 26/2000.

Criteriile cu privire la acordul de parteneriat vor fi detaliate în ghidul solicitantului.

În cazul unui parteneriat care nu este autorizat ca asociație, reprezentarea va fi realizată de o entitate juridică privată sau publică din cadrul parteneriatului.

Cheltuieli eligibile:

Cheltuieli pentru:

- (a) activități de consultare, animare și grupuri de lucru în vederea elaborării SDL;
- (b) consultanță tehnică și financiară în vederea elaborării SDL;
- (c) costuri de personal necesar în vederea elaborării SDL;

Condiții de eligibilitate:

- Sprijinul pregătitor va fi acordat pentru SDL-urile declarate eligibile de către Autoritatea de Management, în urma depunerii spre selecție.
- Pentru a fi declarate eligibile SDL-urile trebuie să îndeplinească condițiile de eligibilitate privind conținutul și structura SDL menționate în fișa măsurii.
- Sprijinul nu este condiționat de selectarea SDL;
- SDL-urile la care teritoriile se suprapun nu sunt eligibile pentru sprijinul pregătitor.

Principii privind stabilirea criteriilor de selecție:

- Principiul teritoriului și a structurii parteneriatului;
- Principiul acordării pentru prima dată de finanțare pentru elaborarea unei strategii;
- Principiul alocării sprijinului pe tipuri de activități.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

Sume și rate de sprijin aplicabile:

Se va oferi sprijin de asistență tehnică în conformitate cu prevederile Regulamentului nr. 1303/2013 (art. 35), până la suma maximă de 20.000 Euro, proporțional cu numărul de locuitori din teritoriu.

Nu se acordă avans.

Metoda de calcul detaliată se va stabili în legislația națională aferentă.

Intensitatea sprijinului nerambursabil pentru această submăsură este 100%.

19.3 Sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală

Descrierea acțiunii:

Prin acțiunile sale, abordarea LEADER va îmbunătăți dezvoltarea și potențialul local. LEADER vizează consolidarea coerenței teritoriale. Sprijinirea implementării activităților în cadrul LEADER oferă posibilitatea de a acoperi nevoile locale printr-o abordare integrată, multisectorială, de jos în sus.

Competența transversală a LEADER îmbunătățește competitivitatea și mediul natural, calitatea vieții și diversificarea economiei rurale, precum și combaterea sărăciei și excluderii sociale.

În strategiile elaborate vor fi prezentate tipuri de acțiuni ce se regăsesc în categoriile de acțiuni eligibile specifice PNDR și/sau inovative specifice LEADER. Grupul de Acțiune Locală va selecta proiecte prin Comitetul de Selecție, alcătuit din membrii parteneriatului local.

LEADER poate juca un rol principal în ceea ce privește stimularea unei abordări noi și inovatoare pentru dezvoltarea zonei rurale. Inovarea va fi încurajată printr-un proces flexibil și descentralizat de luare a deciziei, cu privire la acțiunile care vor fi implementate.

Prin selectarea proiectelor de la nivel local, GAL va urmări:

- consolidarea identității locale și a profilului local;
- îmbunătățirea calității vieții și a atractivității zonei locale;
- contribuție la soluționarea problemelor demografice;
- crearea și păstrarea locurilor de muncă în zonele rurale;
- îmbunătățirea șanselor egale pentru tineri, femei, persoane în vârstă, persoane cu dizabilități și membrii minorităților;
- creșterea valorii adăugate locale și competitivității;
- contribuție la conservarea resurselor și protecția mediului natural;
- abordare integrată.

Tip de sprijin:

Se va acorda sprijin financiar pentru proiectele care vor fi implementate în cadrul strategiei de dezvoltare locală, cu respectarea intensităților maxime ale măsurilor din PNDR și a măsurilor inovative specifice LEADER.

Sprijinul financiar eligibil nerambursabil este limitat la 200.000 de euro per proiect. Condițiile detaliate vor fi stabilite de GAL-uri.

Trimiteri către alte legi:

Se vor aplica regulile de ajutor de stat în vigoare (dacă este cazul) specifice fiecărui tip de măsură implementată prin LEADER.

Beneficiarii:

Entități juridice publice/private în conformitate cu fișa măsurii corespunzătoare din PNDR/fișa LEADER.

Cheltuieli eligibile:

Costurile trebuie să fie în conformitate cu costurile eligibile ale măsurii respective din PNDR/măsura LEADER și în conformitate cu art. art. 60 și 61 din Regulamentul nr 1305/2014.

Condiții de eligibilitate:

Condițiile de eligibilitate trebuie să fie în conformitate cu fișa măsurii corespunzătoare PNDR și/sau măsurile inovative specifice LEADER descrise la nivel național și cu obiectivele strategiei de dezvoltare locală.

Principii privind stabilirea criteriilor de selecție:

- Sistemul de selecție a proiectelor va fi stabilit în strategia de dezvoltare locală și va fi aprobat de AM prin selecția strategiei.
- GAL-urile vor evalua documentele și vor selecta proiectele, pe criterii coerente și relevante în urma unui proces de selecție care va fi făcut public.
- GAL-urile vor prelua principiile de selecție din fișele măsurilor/sub-măsurilor la care vor putea adăuga criterii de selecție stabilite la nivel local.

- Criteriile de selecție stabilite la nivel local vor fi menționate în SDL și vor fi verificabile.

Sume și rate de sprijin aplicabile:

Cuantumul maxim al sprijinului din totalul cheltuielilor eligibile este de **până la 100%** - până la un maxim de 200.000 de euro/proiect, cu respectarea intensităților maxime ale măsurilor corespunzătoare din PNDR și ale măsurilor inovative specifice LEADER.

Pentru măsura ce vizează grupurile de producători finanțarea se va acorda în condițiile art. 27 (4) din regulamentul FEADR.

Beneficiarii sprijinului pentru investiții pot solicita agenției de plată competente plata unui avans de până la 50 % din ajutorul public acordat pentru aceste investiții.

19.4/19.5./19.6. Sprijin pentru pregătirea și punerea în aplicare a proiectelor de cooperare inter-teritorială și transnațională

Descrierea acțiunii:

În cadrul LEADER, cooperarea este un mod de a îmbunătăți perspectivele și strategiile locale, a obține acces la informații și idei noi, a învăța din experiența altor regiuni sau țări, de a stimula și sprijini inovarea și de a dobândi aptitudini și a obține mijloace pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor furnizate.

Responsabilitățile fiecărui partener de cooperare vor fi detaliate în cadrul unui Acord de Cooperare și Parteneriat, inclusiv abordarea uniformă a activităților din acord, semnat de toți partenerii care participă la proiect. Acest document trebuie să includă referințe cu privire la bugetul general planificat, obiectivele proiectului, activitățile pentru implementarea comună pentru realizarea acestora, rolul fiecărui partener și contribuția financiară finală a fiecărui partener în cadrul proiectului.

Proiectele de cooperare dintre GAL -uri/parteneri vor fi implementate sub responsabilitatea unui GAL coordonator. Implementarea proiectelor de cooperare nu este obligatorie la nivelul GAL-urilor.

Tipurile de activități includ, printre altele:

- pregătirea proiectelor de cooperare inter-teritorială și transnațională;
- promovarea unor produse, practici, procese și tehnologii noi;
- organizarea unor procese de lucru comune, prin partajarea echipamentelor și resurselor;
- crearea unor lanțuri scurte alimentare și a unor piețe locale;
- abordările colective ale proiectelor de mediu;
- proiecte pilot care vizează oricare dintre acțiunile de mai sus.

Acțiunile comune pot viza schimbul de experiență și bunele practici privind dezvoltarea locală prin publicații comune, organizarea de evenimente, proiecte de înfrățire sau activități comune de dezvoltare sau coordonate în comun.

Tip de sprijin:

Sprijin financiar pentru pregătirea și implementarea proiectului de cooperare.

Această sub-măsură va finanța proiectele de cooperare transnațională (dintre România și alte State Membre ale UE sau state care nu sunt membre ale UE) și de cooperare inter-teritorială (în cadrul

teritoriului României) între Grupurile de Acțiune Locală . Doar proiectele sau acțiunile comune aferente programului de dezvoltare rurală și strategiei de dezvoltare locală vor fi eligibile pentru sprijin.

Proiectele de cooperare transnațională sunt îngreunate de reguli de administrare diferite aferente statelor membre. În acest sens, GAL-urile care intenționează să realizeze proiecte de cooperare pot fi sprijinite, în principal, de Rețeaua Europeană de Dezvoltare Rurală și de Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală, având acces la bazele de date și solicitând sprijin/consultanță.

Trimiteri către alte legi:

Nu este permisă dubla finanțare a aceleiași activități/investiție din alte fonduri comunitare sau naționale.

Beneficiarii:

- Grupurile de Acțiune Locală autorizate.

Cheltuieli eligibile:

Sunt eligibile costurile proiectelor de cooperare dintre teritoriile naționale (cooperare națională), sau costurile proiectelor de cooperare între teritoriile naționale și teritoriile altor State Membre sau țări terțe (cooperarea transnațională).

Cheltuielile sunt eligibile pentru:

- pregătirea proiectelor
- organizarea misiunilor tehnice, întâlnirilor, atelierelor de lucru;
- proiecte comune de instruire, networking;
- costurile administrative;
- activități de promovare;
- achiziția/inchirierea de echipamente/bunuri aferente proiectului de cooperare.

În cazul cooperării dintre un GAL și alte grupuri sau parteneriate din Statele Membre ale UE/țări terțe, acordul de cooperare trebuie să prevadă că fiecare partener suportă cheltuielile proporțional cu nivelul de participare la acțiunea comună.

Condiții de eligibilitate:

Condițiile principale de eligibilitate sunt:

- (a) în cadrul parteneriatului coordonatorul proiectului de cooperare va fi un GAL recunoscut la nivel național;
- (b) integrarea în strategia teritoriului;
- (c) proiectul trebuie să prezinte activități concrete comune;
- (d) Prezentarea unui plan financiar, care să prezinte contribuția tuturor partenerilor.

Pentru a fi eficiente, Grupurile de Acțiune Locală trebuie să demonstreze necesitatea și oportunitatea proiectului acestora, printr-o descriere concretă, care să conțină inclusiv intervalul de timp stabilit.

Principii la stabilirea criteriilor de selecție:

Selectarea și aprobarea proiectelor de cooperare se vor face către AM, odată cu selecția strategiilor sau ulterior. .

Se va acorda prioritate proiectelor de cooperare care:

- integrează aspectele legate de mediu;
- vizează să faciliteze implementarea acțiunilor care se adresează grupurilor de producători și asociațiilor și parteneriatelor.

- vizează accesarea de piețe noi pentru produsele locale și dezvoltare de lanțuri scurte de producție;
- promovează transfer de noi tehnologii sau inovare;
- promovează valorificarea potențialului turistic local;

Proiectele de cooperare vor fi selectate de Grupurile de Acțiune Locală, dacă strategia lor de dezvoltare include acțiuni de cooperare în domeniul de acțiune relevant.

În cazul în care Grupul de Acțiune Locală este beneficiarul, AM va prelua selecția în conformitate cu Art. 34 (5) Reg. 1303/2013.

În acest caz, AM lansează o sesiune de depunere de proiecte, în conformitate cu Art. 44(3) Reg. 1305/2013.

Sume și rate de sprijin aplicabile:

Quantumul maxim al sprijinului din totalul cheltuielilor eligibile este de 100% - până la un maxim de 200.000 de euro pe proiect.

19.7/19.8 Cheltuieli de funcționare și animare.

Descrierea acțiunii:

Grupul de Acțiune Locală este responsabil de reușita dezvoltării teritoriului acoperit. Prin urmare, este necesar un management profesionist cu resurse corespunzătoare. În acest context, desfășurarea eficientă a activității GAL-urilor reprezintă un aspect important al sprijinului acordat în cadrul acestei măsuri.

Evaluarea proprie și monitorizarea permanentă trebuie axate pe valoarea adăugată a abordării LEADER, eficiență și eficacitate pentru a asigura un management financiar adecvat.

Pe lângă sarcina principală de implementare a strategiei, GAL preia funcțiile administrative principale, respectiv:

- pregătirea și publicarea apelurilor de selecție a licitațiilor publice, în conformitate cu SDL;
- animarea teritoriului;
- analiza și evaluarea și selecția proiectelor;
- monitorizarea și implementarea strategiei;
- managementul și monitorizarea proiectelor contractate, întocmirea cererilor de plată, dosarelor de achiziții;
- aspecte specifice domeniilor contabilitate, juridic, etc.

Pentru a crește nivelul de conștientizare al actorilor locali cu privire la abordarea LEADER, GAL trebuie să furnizeze sesiuni de informare și de instruire LEADER, dezvoltarea locală, elaborarea și dezvoltarea proiectului.

Activitățile de animare sunt importante pentru stimularea procesului de dezvoltare locală și trebuie să fie proporționale cu nevoile identificate de GAL în ceea ce privește dezvoltarea proiectului în cadrul strategiei de dezvoltare locală.

GAL trebuie să folosească diferite mijloace pentru a informa comunitatea locală cu privire la posibilitățile de granturi pentru proiecte la întâlnirile și evenimentele publice, prin mass media locală, prin pliante și publicații proprii, pagini de internet și prin membrii GAL. În acest mod, GAL nu numai că răspunde cererii de granturi existente, dar poate și încuraja alți actori locali să investească sau să dezvolte proiecte noi.

Tip de sprijin:

În timpul implementării, la nivelul fiecărei strategii de dezvoltare locală, costurile de funcționare și de animare pentru fiecare SDL nu trebuie să depășească 20% (25% pentru Delta Dunării) din costurile publice totale pentru această strategie. Prin SDL se înțelege bugetul pentru cheltuielile de funcționare și bugetul pentru realizarea proiectelor.

Costurile de funcționare și animare sunt direct legate de strategie.

Costurile de funcționare vor viza și activități specifice pentru a consolida capacitatea GAL. Mai mult, GAL trebuie să prevadă proceduri și instrucțiuni cu privire la evaluarea/ monitorizarea proprie a SDL, care să devină un instrument care să contribuie la managementul grupurilor locale și la colectarea de date utile la nivelul programului.

Sprajinul pentru animarea teritoriului va avea drept obiectiv facilitarea schimbului dintre actori, oferirea unor informații relevante, promovarea oportunităților financiare relevante din strategie și sprijinirea beneficiarilor potențiali la pregătirea cererilor de finanțare.

Activitățile de animare pot fi realizate de către personalul GAL-ului.

Beneficiarul potențial trebuie să fie informat cu privire la procesul care trebuie finanțat.

Tipurile de sprijin pentru costurile de funcționare și de animare privind managementul implementării strategiei sunt stabilite în Art 35(1)d, e din CPR 1303/2013.

Beneficiarii:

- Grupuri de Acțiune Locală

Cheltuieli eligibile:

Pentru funcționarea GAL, sunt eligibile costurile legate de managementul implementării strategiei, respectiv costurile de funcționare, costurile de personal, costurile de instruire, costurile legate de comunicare, costurile financiare, precum și costurile legate de monitorizarea și evaluarea strategiei, conform articolului 34 (3) (g) CPR.

În acest context, pentru funcționarea GAL, sunt eligibile următoarele:

- cheltuieli de personal;
- cheltuieli pentru servicii de expertiză legate de implementarea strategiei GAL,
- cheltuieli aferente sediului administrativ GAL (închirierea și dotarea) pe teritoriul GAL;
- cheltuieli pentru echipamente necesare funcționării GAL;
- cheltuieli pentru organizarea întâlnirilor GAL și a comitetului de selecție,
- cheltuieli de comunicare transport și utilități;
- cheltuieli de participare la activitățile rețelei naționale și rețelei europene de dezvoltare rurală și alte activități de instruire, informare și promovare pentru implementarea strategiei;
- cheltuieli de consultanță tehnică și financiară.
- cheltuieli pentru achiziția unui autoturism, în conformitate cu limitările prevăzute de legislația națională aplicabilă entităților publice;
- pentru Delta Dunării: un mijloc de transport fluvial, în conformitate cu bugetul stabilit în legislația națională privind achiziționarea de mijloace de transport persoane pentru sectorul public;
- instruirea angajaților GAL și liderilor locali din teritoriul GAL.

Conform articolului 35 (1) (e) al Regulamentului (UE) nr. 1303/2013, costurile eligibile pentru animare sunt costurile pentru facilitarea schimbului între părțile interesate, pentru furnizarea de informații, pentru promovarea strategiei și pentru sprijinirea beneficiarilor în vederea pregătirii cererilor de finanțare.

Pentru cheltuielile de promovare și informare sunt eligibile cheltuieli cu organizarea acțiunilor de promovare sau informare, inclusiv cheltuieli de personal, echipamente și logistică.

Cheltuielile privind funcționarea și animarea se decontează doar dacă se realizează pe teritoriul GAL.

Condiții de eligibilitate:

Strategia de dezvoltare locală este cadrul general pentru toate activitățile și cheltuielile aferente GAL-ului.

Cheltuielile administrative și de animare sunt eligibile doar după aprobarea strategiei de dezvoltare locală.

Cheltuieli de participare la activitățile rețelei naționale și rețelei europene de dezvoltare rurală și alte activități de instruire, informare și promovare pentru implementarea strategiei de dezvoltare locală sunt eligibile și dacă se realizează în afara teritoriului GAL.

Decontarea cheltuielilor de funcționare se va realiza în funcție de performanța GAL în implementarea strategiei.

Principii la stabilirea criteriilor de selecție:

Nu se aplică.

Sume și rate de sprijin aplicabile:

Cuantumul maxim al sprijinului din totalul cheltuielilor eligibile este de **100%**.

Costurile de funcționare și pentru animarea strategiei se vor deconta în procent maxim de 20 % (excepție 25% pentru Delta Dunării) din cheltuielile publice totale efectuate în cadrul SDL. Costurile de funcționare se vor deconta în procent de 20% sau 25% pentru Delta Dunării în funcție de valoarea proiectelor contractate din cuantumul strategiei.

Grupurile de acțiune locală selectate pot solicita agenției de plăți plata unui avans aferent costurilor de funcționare și animare, după semnarea contractului de finanțare.

Cuantumul avansului nu poate depăși 50 % din sprijinul public legat de costurile de funcționare și de animare.

8.2.4. Verificarea și controlul măsurilor

8.2.4.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Principalele riscuri identificate se referă la:

R3: Sisteme adecvate de verificare și control

R4: Achiziții publice

R7: Selecția beneficiarilor

R9: Cererile de plată

8.2.4.2. Acțiuni de atenuare a riscurilor

R3: Detalierea controalelor în procedurile de lucru, în toate fazele de verificare ale unui proiect, stabilirea unor factori de risc.

- R4:** Îmbunătățirea documentațiilor privind achizițiile publice;
Elaborarea unor documentatii standard pentru beneficiarii publici;
Instruire personal în domeniul achizițiilor publice;
- R7:** Instruirea personalului implicat în activitatea de evaluare a proiectelor;
Proceduri clare și transparente de selecție și informarea potențialilor beneficiari asupra acestora;
- R9:** Introducerea unei baze de date cu prețuri de referință pentru verificarea rezonabilității costurilor;
Instruire personal implicat în procesarea cererilor de plată.

8.2.4.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura LEADER reprezintă cel mai important instrument de dezvoltare locală în România. Istoricul și abordarea LEADER evidențiază povești de succes pentru dezvoltarea zonelor rurale, și a oraselor mici, pentru animarea populației din aceste zone pentru stimularea inovării în rândul acesteia – din punctul de vedere al noilor modalități de implementare.

Însă, pentru a asigura o dezvoltare eficientă, condițiile generale LEADER trebuie să fie, în general, pozitive. Este obligatorie atât o înțelegere fundamentală a abordării LEADER cât și o viziune comună aplicată la toate nivelele.

Prin respectarea acestor condiții de bază, LEADER va contribui în mare măsură la o dezvoltare inteligentă a zonelor în care acționează, va satisface nevoile populației acestor zone și va îndeplini țintele PNDR 2014-2020.

8.2.6. Informații suplimentare specifice măsurii respective

În urma unui proces de consultare, actorii relevanți de la nivel național, regional și local au decis că LEADER 2014 – 2020 va fi finanțat dintr-un singur fond, respectiv PNDR (monofond).

Condițiile privind avansul până la maxim 50 % vor fi stabilite în conformitate cu legislația națională.

Definirea sarcinilor:

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale –Autoritatea de Management pentru PNDR are următoarele sarcini principale:

- selectarea GAL-urilor în baza unei proceduri publice de selecție;
- monitorizarea implementării axei LEADER și raportarea către CE.

APDRP – autoritatea pentru implementarea tehnică și financiară a măsurilor.

GAL are următoarele sarcini principale:

- elaborarea, dezvoltarea, implementarea și evaluarea și monitorizarea SDL;
- evaluarea și selectarea proiectelor

8.2.7. Alte observații importante relevante pentru a înțelege și a implementa măsura

Următoarele măsuri inovative specifice pot să fie implementate prin LEADER dat fiind caracterul lor inovator chiar dacă nu sunt acoperite prin măsurile naționale din program, dar în conformitate cu tipurile de acțiuni eligibile pentru sprijinirea PDR, și a obiectivelor SDL:

- Eficiența energetică și promovarea energiei din surse regenerabile,
- TIC,
- Patrimoniu,
- Grupuri de producători,
- Piețe agroalimentare pentru produsele locale.

Pentru implementarea acestor proiecte sau proiectelor pentru submăsura LEADER “Cooperare” se vor aplica criteriile stabilite în fișa submăsurii relevante.